НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Центр правового забезпечення розвитку науки і технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Науково-дослідного
інституту інтелектуальної власності
НАПрН України
Голова Вченої ради _____ Н.М. Мироненко
Протокол №___ від _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань 08 «Право»
/шифр і назва/

спеціальність 081«Право»
/шифр і назва /

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

Розробники заступник директора з експертної роботи НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, к.ю.н, Дорошенко О.Ф.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2020 рік

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми патентного права» вивчається аспірантами II курсу навчання. Основою для вивчення курсу є загальний курс патентного права, засвоєний аспірантами на етапах навчання за магістерськими програмами під час підготовки за спеціальностями 081 «Право» та 8.000002 «Інтелектуальна власність».

Курс розрахований на поглиблене вивчення проблем патентного права, що випливають із особливостей національного законодавства у сфері промислової власності, які відрізняють останнє від сучасних тенденцій, зокрема від законодавства Європейського Союзу стосовно охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки.

Предмет курсу складають: особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу; додаткова охорона прав на винаходи; обмеження прав на винаходи та корисні моделі; дії, що не визнаються порушенням прав; застосування принципу вичерпання прав; застосування адміністративних процедур визнання недійсними прав на об'єкти промислової власності.

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, рівень вищої освіти	
Галузь знань	*08 «Право»*
Спеціальність	*081 «Право»*
Рівень вищої освіти	*третій (освітньо- науковий) рівень*
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	**30**
Кількість кредитів EKTS	**1**
Кількість модулів	**1**
Форма контролю	**залік**
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання	

	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	12	6
Практичні, семінарські заняття	8	2
Самостійна робота	10	22
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння знань в галузі патентного права, які надають можливість аспірантам аналізувати стан та недоліки національного законодавства у сфері промислової власності, а також розроблювати у подальших дослідженнях шляхи його удосконалення та наближення до європейських стандартів.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Завдання вивчення даного курсу полягає у засвоєнні аспірантами знань про: джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики; особливості виникнення та здійснення прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки в Україні та країнах Європейського Союзу; національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам, об'єктами яких є лікарські засоби; доцільність (необхідність) обмеження прав на об'єкти патентного права, зокрема примусове ліцензування; переваги і недоліки існуючих принципів вичерпання права, судових та адміністративних процедур визнання недійсними прав.

Аспіранти повинні виконувати письмові роботи і розв'язувати задачі до практичних занять відповідно до навчального плану. З метою самоконтролю слухачам доцільно розв'язувати задачі з програми курсу, складати проекти відповідних документів (нормативні акти, договори, позовні заяви тощо).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики;
- форми правового регулювання патентних відносин;
- поняття, правову природу та види патентів;
- порядок одержання патенту; поняття міжнародної заявки та пріоритет;
- порядок проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель), промисловий зразок; порядок реєстрації і видачі патенту;
- особливості правової охорони окремих винаходів (корисних моделей), промислових зразків (секретний винахід, службовий винахід);
- особисті немайнові та майнові права суб'єктів патентного права; дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту;
- порядок припинення дії патенту та визнання його недійсним;
- національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам;
- порядок та особливості обмеження прав на об'єкти промислової власності, зокрема примусове ліцензування;
- принципи вичерпання прав, прийняті в Україні та країнах Євросоюзу.

Вміти:

- правильно застосовувати законодавство, що регулює порядок розгляду та вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки;

- розроблювати проекти змін до нормативних актів, що регулюють правовідносини у сфері промислової власності;

- складати проекти процесуальних документів (позовні заяви, заяви про забезпечення позову, заяви про забезпечення доказів, клопотання тощо);

- аналізувати практичні ситуації, що виникають у правозастосовній практиці.

2.3. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними компетентностями

№	Програмна компетентність	Відповідність дисципліни компетентності
	ЗК – загальна компетентність	
ЗК1	*Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу*	+
ЗК2	*Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій*	+
ЗК4	*Здатність до пошуку, оброблення на аналізу інформації з різних джерел*	+
ЗК 5	*Здатність генерувати нові ідеї (креативність)*	+
ЗК 6	*Здатність працювати в міжнародному науковому просторі*	+
ЗК 8	*Здатність застосовувати знання у практичній юридичній діяльності*	+

ЗК 9	*здатність пристосовуватися до нових змін у правовому регулюванні*	+
ЗК10	*Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку сфери інтелектуальної власності, інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури*	+
ЗК11	*Уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз*	+
	ФК – фахові компетентності	
ФК 1	*Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики*	+
ФК 2	*Уміння збирати, опрацьовувати та аналізувати правові джерела (нормативно-правові акти, доктринальні джерела, судову практику)*	+
ФК 4	*Здатність до опрацювання та аналізу інформації для правового дослідження;*	+
ФК 6	*Знання доктринальних підходів у галузі дослідження, формулювання мети власного наукового дослідження як складової загальноцивілізаційного процесу*	+
ФК 7	*Вміння формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції, рекомендації*	+
ФК 8	*Здатність здійснювати аналіз законодавчих текстів та їх експертизу*	+
ФК 9	*Ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах*	+
ФК10	*Здатність до написання наукового дослідження з правової проблематики або статті у фахове видання*	+
ФК 11	*Достатнє знання іноземної мови для читання, писання та представлення статей, а також спілкування з іншими науковцями та практиками*	+

2.4. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 - комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1	*Знати*: 1. Знати джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики; форми правового регулювання патентних	*лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота,*	*10%*

	відносин; поняття, правову природу та види патентів; порядок одержання патенту; поняття міжнародної заявки та пріоритет; порядок проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель), промисловий зразок; порядок реєстрації і видачі патенту; особливості правової охорони окремих винаходів (корисних моделей), промислових зразків (секретний винахід, службовий винахід).		*розв'язання задач*	
1.2	*Знати*: суть особистих немайнових та майнових прав суб'єктів патентного права; дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту; порядок припинення дії патенту та визнання його недійсним; національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам; порядок та особливості обмеження прав на об'єкти промислової власності, зокрема примусове ліцензування; принципи вичерпання прав, прийняті в Україні та країнах Євросоюзу.	*Лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач*	*10%*
2.1.	*Вміти:* оцінювати та визначати роль й призначення об'єктів патентного права, суть прав інтелектуальної власності, що ними надаються	*Лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач*	*15%*
2.2.	*Вміти:* досліджувати та робити висновки щодо змісту правових концепцій, доктрин тлумачення сутності прав на об'єкти патентного права; аналізувати особливості становлення системи правового регулювання відносин інтелектуальної власності у сфері патентного права	*Лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач*	*10%*
3.1.	Грамотно і точно *формулювати та висловлювати* свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній	*Семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота,*	*10%*

	дискусії при аналізі об'єктів патентного права		*розв'язання задач*	
3.2.	*Брати* участь в обговоренні дискусійних питань правозастосування; правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права	*Семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач*	*10%*
4.1.	*Аналізувати* інформацію з першоджерел, оцінювати її з позицій наступності та новизни, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних при визначенні специфіки охорони об'єктів патентного права, розуміти засади патентного пошуку.	*лекція, семінарське заняття, самостійна робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота*	*10%*
4.2.	*Визначати та досліджувати* проблеми правового регулювання набуття прав на об'єкти патентного права, реалізації таких прав, захисту таких прав, у тому числі в міжнародно-правовому та європейсько-правовому розрізі; *здійснювати пошук* шляхів удосконалення патентного права	*Лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота*	*10%*
4.3.	*Формувати* правові позиції для розв'язання проблем і практичних ситуацій у сфері охорони об'єктів патентного	*Лекція, семінарське заняття, самостійна робота*	*Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач*	*15%*

2.5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**2.1**	**2.2**	**3.1**	**3.2**	**4.1**	**4.2**	**4.3.**
Програмні результати навчання (Спеціальність 081 «Право»)									
ПРН 1 *Вміння застосовувати нові цілісні знання у власних наукових дослідженнях та у професійній практиці*	+	+		+				+	+
ПРН 2 *Вміння застосовувати принципи наукової та професійної етики*				+	+				+

ПРН 4 *Вміння формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері (з поглибленням у сферу інтелектуальної власності)*								+	+
ПРН 5 *Вміння спілкуватися в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та професійної діяльності, в тому числі і на міжнародному рівні, демонструючи системний науковий світогляд та культурний кругозір*						+			
ПРН 6 *Знання поглядів провідних зарубіжних вчених, положень наукових шкіл та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного процесу*	+	+					+		
ПРН 7 *Вміння здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами*			+						
ПРН 9 *Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (в першу чергу - англійську) у науковій, інноваційній діяльності, у сфері інтелектуальної власності, а також у педагогічній діяльності*					+	+			
ПРН 10 *Вміння ініціювати, організовувати та проводити комплексні дослідження у сфері інтелектуальної власності, в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань*								+	
ПРН 12 *Вміння спілкуватись в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності*					+	+			
ПРН 13 *Вміння кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз*			+		+				
ПРН 14 *Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні*		+		+			+		

інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел; здійснювати публікацію джерел з дотриманням основних археографічних правил									
ПРН 15 *Вміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, пам'яткоохоронної та музейної діяльності, національної чи світової духовної та матеріальної культури*	+	+		+					
ПРН 16 *Вміння ініціювати, організовувати та проводити комплексні дослідження у сфері інтелектуальної власності, в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань*					+	+		+	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію.

Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду. Відмова від права за надзвичайних обставин (waiver).

Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Застосування положення Болар. Принципи вичерпання прав.

Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Змістовий модуль 1.								
Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію.	8	4	2	2	6	2	-	4
Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду. Відмова від права за надзвичайних обставин (waiver).	10	4	2	4	10	2	2	6
Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Застосування положення Болар. Принципи вичерпання прав.	6	2	2	2	8	2	-	6
Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.	6	2	2	2	6	-	-	6
Усього годин	**30**	**12**	**8**	**10**	**30**	**6**	**2**	**22**

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Недоліки діючої правової концепції охорони корисної моделі. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію. Поняття оригінальності промислового зразка.	2	-
2	Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Відповідність норм патентного законодавства та законодавства про лікарські засоби.	2	2
3	Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Зміст положення Болар та перспективи застосування його в інтересах національних виробників Принципи вичерпання прав.	2	-
4	Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.	2	-
Усього:		**8**	**2**

6. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Недоліки діючої правової концепції охорони корисної моделі. Зобов'язання України згідно з	2	4

	Угодою про асоціацію. Поняття оригінальності промислового зразка.		
2	Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду.	8	6
3	Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Зміст положення Болар. Принципи вичерпання прав.	6	6
4	Тема 4. Процедура визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Доцільність прийняття адміністративної процедури.	2	8
Усього:		**10**	**22**

6. Методи навчання

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у аспірантів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;

- стимулювання інтелектуальної діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру);

Також застосовуються методи, пов´язані з контролем за навчальною діяльністю аспірантів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та перевірки результатів самостійної роботи і має на меті перевірку

рівня підготовленості слухачів до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється шляхом усного опитування, виконання завдань та вирішення питань із практичних проблем. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання шляхом проведення заліку.

8. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів

Поточний контроль та самостійна робота				Підсумковий контроль (залік)	Сума
Модуль 1					
Т1	Т2	Т3	Т4		
20	20	10	10	40	100

** у таблиці зазначено максимальну кількість балів*

*** Т1, Т2, Т3, Т4- теми модуля.*

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-39	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Підручники:

- Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч.закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.
- Право інтелектуальної власності: Академічний курс / За ред. О.А. Підопригори, О. Д. Святоцького. — Вид. друге, перероб. та доповн. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.
- Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю. М. Капіци: кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2006.
- Право інтелектуальної власності. Підручник // Коссак В.М., Якубівський І.Є. – К.: Істина, 2007. – С.208.
- Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За ред. В.М.Коссака. – К.: Істина, 2008.
- Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, В.В.Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2006 (Т.І.).
- Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У 2-х т. / За заг.ред. Я.М.Шевченко. – К.: Ін Юре, 2006 (Т.1. Загальна частина).
- Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. – К.: Юрінком-Інтер, 2010 (Кн.1).
- Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг.ред. В.І.Борисової, І.В.Спасібо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. – Х.: Право, 2010 (Т.1).
- Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004.
- Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 кн. / За заг. ред. Я.М.Шевченко. – К.: Ін Юре, 2004. (Кн.1).
- Цивільний кодекс України: Постатейний коментар у двох частинах / Відп.ред. А.С.Довгерт, Н.С.Кузнєцова. – К.: Юстиніан, 2005 (Ч.1).

Спеціальна література та публікації:

- Абдуліна І. Прецедентне рішення Верховного Суду США щодо захисту прав інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2013. - № 3.
- Андрощук Г.О. Державне регулювання відносин у сфері службового винахідництва : монографія / Г. О. Андрощук. — К. : НДІ ІВ НАПрНУ. — 2013. — 236 с.
- Андрощук Г. О., Работягова Л. І. Патентне право: міжнародно-правове регулювання : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2018. — 286 с.
- Бачун О. Досудова підготовка справ щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2002. - № 1. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=380
- Бондаренко О.О. Щодо проблем правової охорони промислових зразків в Україні // Часопис Київського університету права. – 2013. - № 2. – С.241-244.Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_2/241.pdf
- Бочарова Н. Права інтелектуальної власності ЄС. Гармонізація з національним законодавством // Віче. – 2006. – липень. - № 13. - . режим доступу: http://www.viche.info/journal/278/
- Бєліков О. Забезпечення позову в цивільному судочинстві //Юридичний журнал.–2007.-№ 3. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2610
- Буга Г. Забезпечення позову в цивільному процесуальному праві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.03 «цивільне право, цивільний процес, сімейне право, міжнародне приватне право» / Г.Буга. – Харків. – 2012. – 20с.
- Васьковська Т. Актуальні проблеми судової експертизи промислових зразків // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2008. - № 2. – С.15-20.
- Висоцька Л. Про підсумки роботи Апеляційної палати ДСІВУ та перспективи її подальшої діяльності // Інтелектуальна власність. – 2014. - № 4.
- Висоцька Л. Про підсумки роботи Апеляційної палати ДСІВУ та перспективи її подальшої діяльності // Інтелектуальна власність. - 2014. - № 2.
- Гареєв Є.Ш. Правова охорона винаходів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Є.Ш. Гареєв ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2007. — 20 с.

- Горнісевич А. Щодо повноважень Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності Україні // Інтелектуальна власність. – 2014. - № 5.
- Грек Б. Застосування у господарському процесі запобіжних заходів // Юридичний журнал. – 2003. - № 9. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=809
- Гуля С.Л., Охромєєв Ю.Г. Проблемні питання під час проведення судової експертизи зі встановлення новизни корисної моделі // режим доступу: http://intelect.org.ua/sites/default/files/ohromeev_gulya-stattya_se_pri_vstanovlenni_novizni_korisnoyi_modeli.pdf
- Давид Л.Л. Проблеми вдосконалення судового захисту суб'єктивних цивільних прав на промисловий зразок // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. - № 3-1. – С.120-122. Режим доступу: http://www.pap.in.ua/3-1_2013/3/Davyd%20L.L..pdf
- Договірні відносини щодо результатів наукової та науково-технологічної діяльності :монографія / кол. авторів: Батова В. О., Пічкур О. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О.; за заг. ред. О. Ф. Дорошенка; НДІ ІВ НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2013. — 222 с.
- Дроб'язко В. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу / В. Дроб'язко // Питання інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Вип. 4. – К., 2006. – С. 66-113.
- Еннан Р.Є. Правова охорона інтелектуальної власності в ЄС: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку // Часопис цивілістики. – Одеса. – 2012. - Випуск 13. – С. 113-119.
- Захист прав інтелектуальної власності в судовому порядку: аналітичний звіт, підготовлений Комітетом з інтелектуальної власності Європейської Бізнес Асоціації. – 2008. – режим доступу: http://www.eba.com.ua/files/Lobbying/Judicial_Protection_IPR_Ukr_04_2008.pdf
- Іванюта Н.В. Захист та гарантії прав відповідача в процесі реалізації забезпечення позову в господарському судочинстві // Часопис Київського університету права. – 2010. - № 3. – С.188-191. Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_3/188.pdf
- Іванюта Н.В. Забезпечення позову в господарському судочинстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / Н.В.Іванюта. – Донецьк. – 2012. – 20с.

- Інтелектуальне право України / за заг. ред. проф. О.С.Яворської. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016 р. – 608 с.
- Капіца Ю. Напрямки адаптації законодавства України у сфері охорони інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу // Право України. – 2005. – №1. – С. 66–70
- Капіца Ю. Гармонизация прав интеллектуальной собственности в Европейском Союзе и вопросы адаптации законодательства Украины к стандартам ЕС // Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы/ Под ред. Е.Б. Кубко, В.В. Цветкова. – К.: Юринком Інтер, 2003. – С. 513–536.
- Капіца Ю.М. Забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності в Європейському Союзі / Ю.М. Капіца // Інтелектуальний капітал. – 2005. – № 4. – С. 3-11.
- Картузов М. Ю. Запобіжні заходи в господарському процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / М.Ю.Картузов. – Одеса. – 2010. – 20с.
- Кириченко І. Вирішення судових спорів з питань інтелектуальної власності. Експертне дослідження // Юридичний журнал. – 2003. - № 3. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=116
- Кириченко І.А. Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. – Навчальний посібник. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права. – 2005. – 172с.
- Кириченко Т.С. Захист патентного права на основі формули винаходу: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Т.С. Кириченко ; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2005. — 17 с.
- Коваль А. Деякі особливості судових справ про визнання недійними патентів на промислові зразки // Юридичний журнал. – 2006. - № 9. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2402
- Коваль І.Ф. Захист прав у сфері промислової власності: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування. Монографія. – К.: НДІ ІВ НАПрНУ, ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2011. – 330 с.
- Косенко С. Судовий порядок захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2006. - № 4. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2220
- Коссак В.М., Якубівський І.Є. Право інтелектуальної власності. Підручник. – К.: Істина, 2007. – С.208.

- Овчаренко А. Система міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності Юридичний журнал. – 2010. - № 6. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3534
- Остапчук В. Останні зміни в режимі захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2004. - № 10. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1412
- Падучак Б.М. "Трансфер технологій: цивільно-правовий аспект". Монографія. – К.: НДІ ІВ НАПрНУ, ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2012. – 218 с.
- Патентне право (науково-практичний коментар Глави 39 Цивільного кодексу України) / Г. О. Андрощук, Л. І. Работягова ; НДІ ІВ НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2013. — 67
- Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю.М. Капіци. – К.: Слово, 2006. – 1104с.
- Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: Прохоров-Лукін Г., Кириченко І. Судова експертиза як невід'ємна складова ефективного захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2005. - № 2. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1585
- Таликін Є.А. Запобіжні заходи в господарському судочинстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / Є. А. Таликін. – Київ, 2010. – 20 с.
- Тарасенко Л.Л. Вирішення спорів щодо порушення патентних прав // Л.Л.Тарасенко. / Часопис Київського університету права. – 2016. - № 2. – С. 255-259. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/doc/CHAS16_2.pdf
- Тарасенко Л.Л. Винахід (корисна модель) як об'єкт права інтелектуальної власності / Л.Л.Тарасенко // Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 94-річчю з дня народж. проф. В. П. Маслова (Харків, 19 лют. 2016 р.). – Х. : Право, 2016. – С. 168-171.
- Тарасов Д. Про реформу права інтелектуальної власності в Євросоюзі // Інтелектуальна власність. – 2013. - № 3.
- Штефан О. Дещо до питання про заходи збереження доказів по справах, що виникають із спірних правовідносин у сфері інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності . – 2009. - № 4. – С.3-10. Режим доступу: ftp://ftp.s12.freehost.com.ua/2009_4/1.pdf

- Шуляк Н. Окремі питання розвитку інституту захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2009. - № 7. – режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3249
- Ярошевська Т.В. Право на службовий винахід: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т.В. Ярошевська ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2009. — 19 с.

Нормативно-правові акти акти

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Господарський кодекс України.
- Цивільний процесуальний кодекс України.
- Господарський процесуальний кодекс України.
- Кодекс адміністративного судочинства України.
- Кодекс адміністративного судочинства України.
- Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».
- Закон України «Про охорону прав на промислові зразки».
- Закон України «Про лікарські засоби»
- Закон України "Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності".
- Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) від 15.04.1994.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014.
- Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.)
- Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 р. №22.
- Правила складання і подання заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2002 р. №110.
- Правила розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 р. №197.
- Правила розгляду заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18 березня 2002 р. №198.

• Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Регламенту Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності» від 15.09.2003 N 622 – режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0877-03

• Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування», затверджені Постановою Верховної Ради України від 27 червня 2007 року N 1243-V. – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1243-v

Судова практика:

•Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 № 3 «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0003740-13

•Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 4 червня 2010р. «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/3adf2d0e52f68d76c2256c080037bac9/925cb195f3f0bf70c225774200286bfd?OpenDocument

•Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» від 20 травня 2013 року № 8. – режим доступу http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008760-13

•Постанова Пленуму Вищого господарського суду від 17.10.2012 р. № 12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності». Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12

•Постанова Вищого арбітражного суду України N 04-1/5-7/82 від 05.06.2000р. «Про питання захисту авторських прав в Інтернеті». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v7_82800-00

•Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 4 "Про деякі питання практики призначення судової експертизи". Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12

•Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 5 "Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності". Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005600-12

•Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання застосування норм ЦПК» № 10-72/0/4-13 від 16.01.2013.

•Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009р. № 5 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду».
•Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009р. № 2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції».
•Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006р. № 9 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову».
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 22.01.2007 N 01-8/25 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_25600-07
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 14.12.2007р. N 01-8/974 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_974600-07
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 06.05.2005р. N 01-8/784 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0784600-05
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 31.05.2010р. N 01-08/322 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_322600-10
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 15.07.2010р. N 01-08/415 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти промислової власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_415600-10
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006р. N 01-8/846 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_846600-06
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 27.06.2008р. N 01-8/383/1 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v83_1600-08
• Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/844 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на промисловий зразок та прав на

раціоналізаторську пропозицію». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/401/

- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/845 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист права власності на комерційне найменування». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/400/
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/846 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/399/
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/847 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на знаки для товарів і послуг (торговельну марку)». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/398/
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 13.07.2005 № 01-8/1234 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти промислової власності». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/391/
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 06.05.2005 № 01-8/784 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/393/
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 04.04.2012 № 01-06/417/2012 «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_417600-12
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 19.11.2013 № 01-06/1658/2013 «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1658600-13
- Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21.08.2008 N 01-8/498 «Про атестованих судових експертів з питань, пов'язаних з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, та науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_498600-08
- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 20.02.2007 N 01-8/91 «Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_91600-07

- Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 14.02.2007 N 01-8/78 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок та прав на раціоналізаторську пропозицію». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_78600-07

12. Інформаційні ресурси

Верховна Рада України
http://www.rada.gov.ua
Верховний Суд
http://www.supreme.court.gov.ua
Кабінет Міністрів України
http://www.kmu.gov.ua
Міністерство юстиції України
http://www.minjust.gov.ua
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України
http://www.ndiiv.org.ua
Інформаційно-пошукова системи по законодавству
"Ліга": http://www.liga.kiev.ua/
http://www.nau.kiev.ua/
www.lawukraine.com
www.pravovik.com.ua
Єдиний державний реєстр судових рішень України
www.reyestr.court.gov.ua
Бази даних Укрпатенту
http://uipv.org/ua/bases2.html